

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§1-3.7

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἀξιῷ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο Μαντίθεος θεωρεί ότι όσοι κατηγορούνται άδिका πρέπει να θεωρούν τους κατηγορούς τους αἰτίους μεγάλων συμφορών.
2. Ο Μαντίθεος αδιαφορεί για τη γνώμη όσων βουλευτών είναι προκατειλημμένοι μαζί του.
3. Ο Μαντίθεος αρνείται τη συμμετοχή του στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές την περίοδο των Τριάκοντα.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία οἵτινες; (μονάδες 2)
2. «τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία τούτους; (μονάδες 2)

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άριστοτέλης, *Ρητορική Γ* 14 1415a 22-34

Όπως φανερώνει και ο τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Άριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της. Εδώ αναφέρεται στο προοίμιο των ρητορικών λόγων.

Η ουσιαστικότερη λοιπόν λειτουργία του προοιμίου, το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του, είναι αυτό: να δηλώσει προς τα πού θα κατευθυνθεί ο λόγος (γι' αυτό και, αν το πράγμα είναι φανερό από μόνο του και το θέμα δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικό, το προοίμιο δεν χρειάζεται καθόλου). Όλες οι άλλες μορφές προοιμίου που χρησιμοποιούν οι ρήτορες δεν είναι παρά θεραπευτικά μέσα και ταιριάζουν σε όλα τα είδη λόγου. Αυτά έχουν να κάνουν με τον ομιλητή, με τον ακροατή, με το θέμα, με τον αντίδικο: με τον ομιλητή και με τον αντίδικο του όσα σχετίζονται με κάποια κατηγορία, είτε για να την αποκρούσει είτε για να τη διατυπώσει — φυσικά δεν είναι το ίδιο: αν ο ομιλητής είναι κατηγορούμενος και υπερασπίζεται τον εαυτό του, πρέπει να αρχίσει με την απόκρουση της κατηγορίας, ενώ αν είναι κατήγορος, πρέπει να διατυπώσει την κατηγορία στον επίλογό του. Ο λόγος είναι φανερός: αυτός που υπερασπίζεται τον εαυτό του, είναι ανάγκη, προκειμένου να παρουσιάσει τον εαυτό του στο δικαστήριο, να βγάλει από τη μέση όλα τα εμπόδια, και άρα είναι υποχρεωμένος κιόλας από την αρχή να αναιρέσει την κατηγορία· αυτός όμως που θέλει να διατυπώσει μια κατηγορία πρέπει να τη διατυπώσει στο τέλος, για να τη θυμάται ο ακροατής καλύτερα.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. διαβεβλημένοις	α. βουλή β. βολή
2. βεβιωμένων	α. βιοτικός β. βιαστικός
3. εὔνους	α. ανόητος β. έξυπνος
4. πλέον	α. πλοίο β. πολύ

5. <i>χείρους</i>	α. χέρι β. χειρότερος
-------------------	--------------------------

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀντιφῶν, Περὶ τοῦ χορευτοῦ §§24-25

(έκδ. του Gernet, L. Παρίσι: Les Belles Lettres, 1923, ανατ. 1965)

Το 419 π.Χ. κατά τη διάρκεια των δοκιμών διθυραμβικού χορού *παιδων* με αφορμή μία θρησκευτική εορτή στην Αθήνα, ένα από τα αγόρια του χορού πέθανε, όταν του έδωσαν να πιει κάτι. Ο αδερφός του νεκρού αγοριού μήνυσε τον χορηγό, θεωρώντας τον υπεύθυνο για τον θάνατο. Ο κατηγορούμενος υποστηρίζει ότι ο κατήγορος υποκινείται από αντιπάλους του, που ήθελαν με αυτό τον τρόπο να τον εξουδετερώσουν πολιτικά και κοινωνικά, επειδή ήταν ισχυρό πρόσωπο.

Καὶ ταῦτα ἐμοῦ προκαλουμένου καὶ λέγοντος ἐν τῷ δικαστηρίῳ, οὗ καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ καὶ ἕτεροι ἰδιῶται πολλοὶ μάρτυρες παρῆσαν, οὔτε τότε παραχρῆμα οὔτε ὕστερον ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ οὐδεπώποτε ἠθέλησαν ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτο τὸ δίκαιον, εὖ εἰδότες ὅτι οὐκ ἂν τούτοις κατ' ἐμοῦ ἔλεγχος ἐγίνετο οὗτος, ἀλλ' ἐμοὶ κατὰ τούτων, ὅτι οὐδὲν δίκαιον οὐδ' ἀληθὲς ἤτιῶντο. Ἐπίστασθε δὲ, ὧ ἄνδρες, ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὗται ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἰσι τῶν ἐν ἀνθρώποις, καὶ ἔλεγχοι ἐκ τούτων σαφέστατοι καὶ πιστότατοι περὶ τοῦ δικαίου, ὅπου εἶεν μὲν ἐλεύθεροι πολλοὶ οἱ συνειδότες, εἶεν δὲ δοῦλοι, καὶ ἐξείη μὲν τοὺς ἐλευθέρους ὅρκους καὶ πίστεσιν ἀναγκάζειν, ἃ τοῖς ἐλευθέροις μέγιστα καὶ περὶ πλείστου ἐστίν, ἐξείη δὲ τοὺς δούλους ἐτέραις ἀνάγκαις, ὅφ' ὧν καὶ ἦν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι κατειπόντες, ὅμως ἀναγκάζονται τάληθ' ἢ λέγειν· ἢ γὰρ παροῦσα ἀνάγκη ἐκάστω ἰσχυροτέρα ἐστὶ τῆς μελλούσης ἔσεσθαι.

παραχρῆμα: αμέσως

οἱ συνειδότες: αυτοί που γνωρίζουν

περὶ πλείστου: τα πιο σημαντικά

ἀνάγκαις: με άλλα μέσα εξαναγκασμού

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπίστασθε δὲ, ὧ ἄνδρες, ... ἀναγκάζονται τάληθ' ἢ λέγειν».

Μονάδες 20

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

παντί: είναι ..... στο .....

είδότες: είναι ..... στο .....

ίσχυρόταται: είναι ..... στο .....

άναγκάζειν: είναι ..... στο .....

τάληθῃ: είναι ..... στο .....

τῆς μελλούσης: είναι ..... στο .....

(μονάδες 6)

β. «ὅτι αἱ ἀνάγκαι αὗται ἰσχυρόταται καὶ μέγισταί εἰσι τῶν ἐν ἀνθρώποις»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης, την εισαγωγή και την εκφορά της, και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία. (μονάδες 4)

Μονάδες 10